



FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Ústav románských studií

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Posudek bakalářské práce Alžběty Vítkové

Vedoucí práce: PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.

Oponent: Mgr. et Mgr. Radka Mudrochová, Ph.D.

Jazyk práce: francouzština

Ústav románských studií FF UK

Název bakalářské práce: *Le pronom on en français et se équivalents en tchèque et en espagnol*

Obsah práce. Předmětem předkládané bakalářské práce je analýza stupně determinace referentu zájmeny *on* ve francouzštině, a to na základě jeho překladových ekvivalentů v češtině a ve španělštině, které přímý systémový protějšek tohoto francouzského jazykového prostředku postrádají. Analýza byla provedena na základě dat z paralelního korpusu InterCorp a porovnává vybraný jev ve dvou typech textů: právních (kolekce Acquis communautaire) a literárních.

Formální aspekty práce. Práce je psána kultivovanou francouzštinou; jazykové chyby a překlepy jsou vzácné (*les possibles combinaison* str. 27, *les symboles de ponctuation* místo *les signes de ponctuation* str. 33; v bibliografii Handermann místo Hadermann a Goose místo Goosse, str. 85). Užití *gérondivu* ve vztahu k pasivu v hlavní větě je někdy kritizováno, protože chybí agens (podmět) tohoto neurčitého tvaru slovesa (např. *les textes littéraires seront affrontés en s'appuyant sur...* str. 31). Někdy se objevuje ne úplně jasné a přesné vyjádření (např. *l'usage anaphorique ... dispose d'une référence nettement définie* str. 13). Použité bibliografické zdroje jsou bohaté a rozmanité; obsahují texty frankofonní, české, hispanšské i anglosaské. Autorka účelně využívá vnitřních odkazů i poznámkového aparátu.

Hodnocení obsahu práce a náměty k diskusi. V teoretické části autorka zvládla syntetizovat do vlastního textu pojednání o zkoumaném jevu ve francouzštině i o jeho potenciálních protějšcích ve španělštině a v češtině. Zejména kapitola věnovaná přímo zájmenu *on* je skutečnou syntézou prostudovaných zdrojů, o čemž svědčí i přehledná tabulka na str. 15. Komplexní problém determinace zvládla autorka pojmut tak, aby vytvořila operativní škálu a aplikovala ji na konkrétní paralelní konkordance v empirické části práce. V kapitole věnované metodologii je třeba ocenit schopnost aplikovat metodologické principy práce s korpusy, zejm. uvádění přesných údajů o použitých (sub)korpusech a v kontrastivní analýze nutné odlišení směru překladu. Použitý regulární výraz je pečlivě promyšlený. Ke korpusu je autorka schopna zaujmout také kritický postoj (např. kvalita značkování apod.).

V souladu s metodologickými principy vědecké práce autorka formuluje výzkumné otázky a hypotézy (str. 30). V kvantitativní analýze je třeba ocenit i výsledky, které se hlavního tématu determinace týkají pouze okrajově, jsou však nové – např. frekvence užití protetického *l'* nebo

celková frekvence zájmen *on* v obou typech textu. V analýze lexikálního obsazení slovesa ve spojení s *on* by bylo zajímavé i přímé srovnání např. dvaceti nejčastějších sloves v obou typech textů (takto v tabulce 4 na str. 38 figurují i slovesa z velmi nízkých ranků frekvenčního seznamu pro daný typ textu). Překvapivá je vysoká frekvence (téměř ustáleného) spojení *on entend (par)* v *Acquis communautaire*.

Kvalitativní část práce je založena na analýze velkého množství výskytů, jak to vyžaduje komplexnost tématu (srovnání tří jazyků). Díky schopnosti generalizace jednotlivých typů ekvivalentů byla autorka schopna zjistit, že si překladové protějšky francouzského zájmen *on* ve španělštině a v češtině ve velké míře odpovídají pokud jde o míru determinace referentu zájmen. Komentáře k uváděným příkladům jsou komplexní a využívají i poznámkový aparát (např. na str. 47). U příkladu (15) na str. 62 je však nepravděpodobné, že je referentem zájmen podmět první věty dané pasáže; spíše je jím nejbližší nominální syntagma v předcházející větě (*opatření*); ve francouzštině je referentem pravděpodobně rozhodující instituce.

Níže uvádím několik podnětů k diskusi:

- 1) na str. 33 jsou zajímavé výsledky analýzy frekvence protetického *l'*; autorka uvádí, že jeho relativní frekvence je výrazně nižší v *Acquis* než v beletrii, což je překvapivé, vzhledem ke stylovému příznaku tohoto spojení. Bylo by možné tento fakt vysvětlit na základě korpusových dat? Má *l'on* v literárním subkorpusu rovnoměrnou distribuci, nebo stojí za jeho vysokou frekvencí jen několik textů?
- 2) podobně je nový údaj o frekvenci shody přičestí/adjektiva s referentem podmětového zájmen *on* na str. 34; opět by bylo zajímavé zjistit, jestli je distribuce tohoto jevu rovnoměrná. Zároveň je třeba upozornit, že shodu adjektiva/přičestí není možné považovat za jeden z faktorů determinace referentu *on*, ale pouze za *indikátor* této determinace, nebo přesněji řečeno referentu zájmen. Hypotéza 2 na str. 30 proto není správně formulována – nelze předpokládat, že by nerealizování shody mohlo být způsobeno snahou snížit míru determinace referentu *on*; spíše jde o tendenci ke shodě podle formy (nikoli podle smyslu);
- 3) na několika místech své práce autorka uvádí, že sloveso, jehož je *on* podmětem, ovlivňuje determinaci referentu zájmen. Je možné toto tvrzení upřesnit, příp. doložit příkladem? (viz také výzkumná otázka 2 na str. 30);
- 4) zajímavé je zjištění, že opisné pasivum se mezi protějšky *on* ve španělštině nevyskytuje (str. 41-42); je možné navrhnout vysvětlení této absence? např. stylový příznak opisného pasiva ve španělštině?
- 5) je třeba ocenit komplexnost analýzy, která srovnává nejen binární kombinace fr-es a fr-es, ale také oba překladové jazyky mezi sebou; na str. 44 autorka uvádí, že se čeština a španělština často shodují (v literárních textech), když je protějškem 1. nebo 3. osoba plurálu, ale rozcházejí se, když je protějškem opisné pasivum nebo neosobní konstrukce. Je možné se pokusit tuto tendenci vysvětlit? A pokud se oba jazyky rozcházejí v přímém typu ekvivalentu, zachovávají zde alespoň míru determinace referentu?

Předkládanou práci považuji za velmi zdařilou, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení **v ý b o r n ě**.